

فرا تحلیل حاکمیت شرکتی و مدیریت سود

محمد رضا عباس زاده^۱، رضا حصارزاده^۲، مهدی جباری نوقایی^۳، سولماز عارفی اصل^۴

چکیده: در این پژوهش به منظور جمع بندی دقیق تر نتایج متضاد مطالعات متعدد انجام شده در زمینه تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، از روش فراتحلیل (متاآنالیز) برگرفته از طرح پژوهشی گارسیا - مکا و سانچز (۲۰۰۹) استفاده شده است. این روش روی نمونه ای شامل ۴۹ مطالعه، مشتمل بر ۳۰ مطالعه خارجی در دوره زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴ و ۱۹ مطالعه داخلی طی سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ اجرا شد. متغیرهای مستقل دو دسته هیئت مدیره (استقلال و اندازه هیئت مدیره، دوگانگی نقش مدیر ارشد اجرایی) و ساختار مالکیت (مالکیت داخلی، نهادی و تمرکز مالکیت) در نظر گرفته شد و مدیریت سود، متغیر وابسته مد نظر قرار گرفت. برای تعیین روابط میان متغیرهای اصلی پژوهش و شناسایی متغیرهای تعدیل کننده این روابط، از ابزار اندازه اثر بهره برده شد. نتایج به دست آمده نشان می دهد: ۱. نوع و علامت اقلام تعهدی به منزله متغیر تعدیل کننده، روابط میان اندازه هیئت مدیره، مالکیت نهادی و تمرکز مالکیت و مدیریت سود محسوب می شوند و ۲. مدل اقلام تعهدی و نوع سیستم حاکمیت شرکتی، موجب تعدیل روابط میان استقلال و اندازه هیئت مدیره و مدیریت سود می شوند.

واژه های کلیدی: حاکمیت شرکتی، ساختار مالکیت، فراتحلیل، مدیریت سود، هیئت مدیره.

۱. استادیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۲. استادیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۳. استادیار گروه آمار، دانشکده علوم ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۸/۰۲

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۳/۱۲/۲۵

نویسنده مسئول مقاله: محمد رضا عباس زاده

E-mail: abbas33@um.ac.ir

مقدمه

پس از رسوایی‌های مالی رخ داده در شرکت‌های عظیم دنیا (همچون انرون، ورلداکام و...)، گرایش بین‌المللی در جهت توسعه و اجرایی کردن سازوکارهای حاکمیت شرکتی به منظور مبارزه با رفتارهای فرصت‌طلبانه‌ای که به تضعیف اطمینان سرمایه‌گذاران نسبت به اطلاعات مالی منجر شده است، به وجود آمد. با وجود مطالعات گسترده در زمینه مدیریت سود (دیمتروپولوس و آستریو، ۲۰۱۰؛ مارا، مازولا و پرینسیپ، ۲۰۱۱؛ مشایخی و صفری، ۱۳۸۵؛ ابراهیمی و حسنی آذر داریانی، ۱۳۸۵؛ نوروش و حسینی، ۱۳۸۸؛ خدای‌پور، خورشیدی و شیرزاد، ۱۳۹۲ و سرلک و اکبری، ۱۳۹۲)، یافته‌های محققان درباره تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، از ناهماهنگی‌ها و تناقض‌هایی حکایت می‌کند. برای مثال، در بررسی تأثیر استقلال هیئت‌مدیره بر مدیریت سود، پژوهشگرانی همچون دیویدسون، گودوین استوارت و کنت (۲۰۰۵)، هاتچینسون و پرس (۲۰۰۸) و آقایی و چالاکی (۱۳۸۸) به برقراری ارتباط منفی معنادار بین این دو متغیر دست یافتند؛ در حالی که یافته‌های پژوهش برادبری، مک و تان (۲۰۰۶) ارتباط معناداری بین آن دو را نشان نمی‌دهد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد ویژگی‌های خاص متغیر وابسته پژوهش (اقدام تعهدی اختیاری به منزله شاخص اندازه‌گیری مدیریت سود) همچون نوع اقدام (سرمایه در گردش یا کل اقدام تعهدی)، علامت اقدام (علامت‌دار یا قدر مطلق) و مدل اقدام (مدل‌های جونز در مقابل سایر مدل‌هایی همچون کوتاری و...) یا ویژگی‌های خاص متغیرهای مستقل، یعنی نوع سیستم حاکمیت شرکتی (سیستم آمریکایی - انگلیسی، اجتماعی و اقتصاد نوظهور با توجه به خصوصیات خاص هر یک) عواملی هستند که سبب دستیابی به نتایج متضاد در تحقیقات گذشته شده‌اند. برای مثال، کلین (۲۰۰۲) با استفاده از کل اقدام تعهدی و مدلی به غیر از مدل جونز، ارتباط منفی میان استقلال هیئت‌مدیره و مدیریت سود را گزارش داد و برادبوری و همکاران (۲۰۰۶) با بهره‌مندی از اقدام تعهدی سرمایه در گردش و مدل تعدیل‌شده جونز، ارتباط معنادار میان دو متغیر را رد کرد. بنابراین می‌توان تفاوت میان ویژگی‌های خاص متغیر وابسته و مستقل پژوهش را در قالب متغیرهای تعدیل‌کننده، به‌منزله علل وجود تضاد و تفاوت میان نتایج مطالعات در زمینه موضوع پژوهش در نظر گرفت و به بررسی و آزمون آن پرداخت. هدف اصلی این پژوهش، تعیین دلایل وجود تضاد میان نتایج پژوهش‌های گذشته، از طریق تعیین متغیرهای تعدیل‌کننده روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش و جمع‌بندی بهتر و دقیق‌تر یافته‌ها به‌منظور کسب نتیجه واحد درباره روابط میان متغیرهای اصلی است. به‌منظور دستیابی به این هدف، ۴۹ تحقیق انجام‌گرفته در زمینه موضوع پژوهش با به‌کارگیری روش فراتحلیل (متا‌آنالیز) بررسی و مطالعه شد. در مطالعات موجود، هر متغیر مستقل به زیرگروه‌هایی همچون نوع، علامت و مدل اقدام تعهدی (از ویژگی‌های خاص متغیر وابسته) یا نوع سیستم حاکمیت شرکتی کشور

مورد مطالعه (ویژگی مرتبط با متغیرهای مستقل) تقسیم می‌شوند و از این طریق متغیرهای تعدیل‌کننده روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش شناسایی خواهند شد. با توجه به مطالب فوق، در ادامه پس از بیان پیشینه نظری و تجربی، فرضیه‌های پژوهش تبیین می‌شوند. سپس روش فراتحلیل و مراحل اجرای آن معرفی می‌شود و در نهایت یافته‌های حاصل از پژوهش بیان خواهد شد.

پیشینه نظری و تجربی پژوهش

تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، یکی از موضوعاتی است که طی سال‌های اخیر در کانون توجه پژوهشگران قرار گرفته است. حاکمیت شرکتی معمولاً در قالب مجموعه‌ای از سازوکارهای طراحی شده به منظور کاهش مشکلات نمایندگی میان سهامداران و مدیران، به دلیل تفکیک مالکیت و کنترل تعریف می‌شود (آرمسترانگ، گای و وبر، ۲۰۱۰) که در سطح وسیع، سازوکارهای داخلی (همچون نقش، ساختار و انگیزه‌های هیئت‌مدیره، ساختار سرمایه و...) و سازوکارهای خارجی (همچون قوانین و مقررات، بازار سرمایه، بازار محصول و...) را شامل می‌شود (گیلان، ۲۰۰۶). صرف نظر از سازوکارهای داخلی و خارجی، در پژوهش حاضر مطابق با پژوهش دنیز و مک‌کونل (۲۰۰۳)، سازوکارهای حاکمیت شرکتی به دو دسته هیئت‌مدیره و ساختار مالکیت به ترتیب زیر طبقه‌بندی می‌شود و پس از آن، به بررسی تأثیر هر یک بر مدیریت سود پرداخته خواهد شد:

۱. هیئت‌مدیره: استقلال هیئت‌مدیره، اندازه هیئت‌مدیره و دوگانگی نقش مدیر ارشد

اجرائی؛

۲. ساختار مالکیت: مالکیت داخلی، تمرکز مالکیت و مالکیت نهادی.

ساختار هیئت‌مدیره: بر اساس نظریه نمایندگی، توانایی هیئت‌مدیره، سازوکار نظارت‌کننده مؤثری است که به استقلال آن از مدیریت ارشد و تعداد مدیران حاضر در آن و ارتباط میان نقش‌های رئیس هیئت‌مدیره و مدیر ارشد اجرائی (CEO) بستگی دارد (دیچاو، سلون و اسوینری، ۱۹۹۶).

ساختار مالکیت: مالکیت داخلی یکی از راه‌های محدود کردن رفتار فرصت‌طلبانه مدیران به شمار می‌رود، از این رو پیش‌بینی می‌شود سطح اقلام تعهدی اختیاری با مالکیت داخلی ارتباط منفی داشته باشد (وارفیلد و ویلد، ۱۹۹۵). در زمینه سازوکار تمرکز مالکیت، گارسیا - مکا و سانچز (۲۰۰۹)، معتقدند اعمال نظارت از طریق مالکان، به بهبود کیفیت تصمیم‌های مدیریتی و افزایش ارزش شرکت منجر می‌شود. سرمایه‌گذاران نهادی بزرگ، از فرصت، منابع و توانایی در نظارت،

نظم‌دهی و اثربخشی بر مدیران برخوردارند. افزایش نظارت از سوی مالکیت نهادی با سطح پایین اقلام تعهدی اختیاری رابطه دارد. در این پژوهش، به آن دسته از متغیرهایی که روابط بین متغیرهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود را تحت تأثیر قرار می‌دهند، متغیرهای تعدیل‌کننده اطلاق می‌شود. سیستم‌های حاکمیت شرکتی در کشورهای مختلف نسبت به یکدیگر تفاوت‌هایی دارند که از دلایل این تفاوت‌ها، می‌توان به قوانین متفاوت کشورها، ویژگی‌های بازار سرمایه، فرهنگ، تاریخ و سازمان‌های صنعتی متفاوت اشاره کرد. رایج‌ترین طبقه‌بندی برای انواع مختلف سیستم‌های حاکمیت شرکتی، مدل برون‌سازمانی (در آمریکا و انگلیس) و مدل درون‌سازمانی (در آسیا و اروپای شرقی) است (حساس‌یگانه، شعری و خسرونژاد، ۱۳۸۷: ۹۱). برخی از محققان (میلر، الدامیتی، چویی و میلتون، ۲۰۰۵) سیستم‌های حاکمیت شرکتی را به سه دسته طبقه‌بندی می‌کنند: سیستم آمریکایی - انگلیسی^۱، سیستم اجتماعی^۲ و سیستم اقتصاد نوظهور^۳.

در سیستم آمریکایی - انگلیسی، عمده مالکان شرکت را سهامداران نهادی شکل می‌دهد، از این رو سیستم مذکور با عنوان سیستم سهامدار محور شناخته می‌شود. در این سیستم ضمن توجه بسیار به سازوکار مالکیت نهادی، به تمرکز مالکیت در سطح پایین تأکید می‌شود. در سیستم اجتماعی، بانکداری بخش گسترده‌ای از مالکیت شرکت را دست دارد و با مالکیت متمرکزش، بر عملکرد شرکت نظارت می‌کند (میلر و همکاران، ۲۰۰۵). در سیستم اقتصاد نوظهور، تعداد اندکی سهامدار نهادی وجود دارد و مالکیت خانوادگی متمرکز در شرکت، سبب ایجاد ساختاری در شرکت می‌شود که در آن، خانواده‌ها در تصمیم‌گیری‌های انجام گرفته در رابطه با منافع خود شرکت می‌کنند. در واقع این مالکان خانوادگی هستند که اعضای هیئت‌مدیره را انتخاب می‌کنند (نام، ۱۹۹۹). با توجه به ویژگی‌های مطرح‌شده برای هر سه نوع سیستم، کشور ایران با مدل درون‌سازمانی همچون سایر کشورهای آسیایی، در دسته سیستم‌های با اقتصاد نوظهور قرار می‌گیرد. با توجه به خصوصیات هریک از سیستم‌های حاکمیتی، درجه اهمیت سازوکارهای فعال در آن سیستم‌ها متفاوت است. برای نمونه، مالکیت نهادی در سیستم حاکمیتی آمریکایی - انگلیسی، از اهمیت بیشتری نسبت به دو سیستم دیگر برخوردار است. در زمینه تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، کورنت، مارکوز و تهرانیان (۲۰۰۸) در ایالات متحده با سیستم آمریکایی - انگلیسی نشان می‌دهند مالکیت نهادی و استقلال هیئت‌مدیره با مدیریت سود ارتباط منفی دارد؛ در حالی که سیرگار و یوتاما (۲۰۰۸) در اندونزی با سیستم اقتصاد نوظهور، ارتباط معنادار میان مالکیت نهادی و استقلال هیئت‌مدیره با مدیریت

1. Anglo-American

2. Communitarian

3. Emerging

سود را تأیید نکردند. با در نظر گرفتن انواع سیستم‌های حاکمیت شرکتی (ارائه‌شده میلر و همکاران، ۲۰۰۵) و نتایج متفاوت آنها، سیستم حاکمیت شرکتی را متغیر تعدیل‌کننده در نظر می‌گیریم و اولین فرضیه پژوهش را چنین مطرح می‌کنیم:

فرضیه اول: سیستم حاکمیت شرکتی موجب تعدیل ارتباط بین متغیرهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود می‌شود.

بسیاری از مطالعات (برای مثال، هاتچینسون و پرسی، ۲۰۰۸؛ مهرانی، فروغی، کردتبار و رسایان، ۱۳۹۰) که به بررسی ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود پرداخته‌اند، اقلام تعهدی اختیاری را معیاری برای سنجش مدیریت سود در نظر گرفته‌اند. برخی مطالعات اولیه از کل اقلام تعهدی استفاده کردند و مطالعات دیگری اقلام تعهدی سرمایه در گردش را به‌کار بردند. همچنین برخی پژوهش‌ها قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری را مد نظر قرار دادند و برخی دیگر بر اقلام تعهدی علامت‌دار تمرکز کردند. مطالعات بسیاری از مدل‌های جونز (۱۹۹۱) و تعدیل‌شده جونز (ارائه‌شده دیچاو، سلون و اسوینری، ۱۹۹۵) استفاده کردند. برای مثال جگی، لیانگ و گال (۲۰۰۹) با استفاده از کل اقلام تعهدی اختیاری و مدل تعدیل‌شده جونز، به ارتباط منفی میان اندازه هیئت‌مدیره و مدیریت سود دست یافتند؛ در حالی که عبدالرحمان و محمدعلی (۲۰۰۶) با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری سرمایه در گردش و مدل کوتاری، ارتباط مثبت میان این دو متغیر را گزارش کردند. در نتیجه، احتمال می‌رود ویژگی خاص اقلام تعهدی اختیاری (سرمایه در گردش یا کل اقلام تعهدی، مدل‌های جونز یا سایر مدل‌ها) بر روابط میان سازوکارهای حاکمیتی و این اقلام تأثیرگذار باشد. از این رو با بهره‌مندی از روش فراتحلیل، نقش تعدیل‌کنندگی نوع و مدل اقلام تعهدی اختیاری در روابط میان متغیرهای اصلی پژوهش با آزمون فرضیه زیر ارزیابی خواهد شد:

فرضیه دوم: مدل خاص اقلام تعهدی اختیاری (کل اقلام تعهدی در مقابل اقلام تعهدی سرمایه در گردش، مدل جونز و تعدیل‌شده آن در مقابل سایر مدل‌ها) به تعدیل ارتباط بین متغیرهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود منجر می‌شود.

به غیر از مدل انتخاب‌شده، تفاوت مهم دیگر متغیر اقلام تعهدی اختیاری در مطالعات پیشین، به علامت آن مربوط می‌شود. برای نمونه، کورنت و همکاران (۲۰۰۶) با استفاده از قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری، به ارتباط منفی میان استقلال هیئت‌مدیره و مدیریت سود دست یافتند. از سوی، سیرگار و یوتاما (۲۰۰۸) و مشایخ و اسماعیلی (۱۳۸۵) با استفاده از اقلام تعهدی علامت‌دار، ارتباط معناداری میان دو متغیر مذکور مشاهده نکردند. از این رو احتمال می‌رود علامت اقلام تعهدی با نقش متغیر تعدیل‌کننده، سبب بروز چنین تضادی در نتایج مطالعات مذکور شده باشد. به همین منظور در راستای بررسی این موضوع که تفاوت در نتایج به نوع مدل

اقلام تعهدی اختیاری (علامت‌دار یا مدل‌های قدرمطلق) مربوط است یا نه، فرضیه سوم چنین مطرح می‌شود:

فرضیه سوم: علامت مدل اقلام تعهدی اختیاری (قدرمطلق در مقابل علامت‌دار) به تعدیل ارتباط بین متغیرهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود منجر می‌شود.

در مطالعات انجام‌گرفته در زمینه موضوع پژوهش حاضر، تعدادی از پژوهشگران (همچون الوز، ۲۰۱۱ و آقای و چالاک، ۱۳۸۸) «مالکیت مدیریتی» را مالکان داخلی شرکت در نظر گرفته‌اند، برخی دیگر (همچون ابراهیم، ۲۰۰۷ و مشایخ و اسماعیلی، ۱۳۸۵) بر «مالکیت هیئت‌مدیره» تمرکز کرده‌اند و عده‌ای نیز (همچون باون، راجکوپال و ونکاتاجالم، ۲۰۰۸) «مدیران و رؤسا» را با هم مد نظر قرار داده‌اند. برای مثال، ولوری و جنکینز (۲۰۰۶) با در نظر گرفتن مالکیت مدیریتی به‌منزله مالکیت داخلی، به ارتباط منفی معنادار میان مالکیت داخلی و مدیریت سود دست یافتند؛ در حالی که ابراهیم (۲۰۰۷)، مالکیت هیئت‌مدیره را مشخصه مالکیت داخلی موجود در شرکت در نظر گرفت و ارتباط معناداری میان مالکیت داخلی و مدیریت سود مشاهده نکرد. از این رو، تفاوت در نوع مالکیت داخلی به‌کاررفته در پژوهش‌های گوناگون، یکی از دلایل تضاد میان نتایج این مطالعات در نظر گرفته می‌شود و نقش تعدیل‌کنندگی آن در قالب فرضیه چهارم بررسی خواهد شد.

فرضیه چهارم: نوع مالکیت داخلی (مالکیت مدیریتی در مقابل مالکیت مدیران و رؤسا و مالکیت هیئت‌مدیره) به تعدیل ارتباط بین متغیر مالکیت داخلی و مدیریت سود منجر می‌شود.

متغیر دیگری از حاکمیت شرکتی که ممکن است بر مدیریت سود اثرگذار باشد، تمرکز مالکیت است. در بررسی تأثیر سازوکار تمرکز مالکیت بر مدیریت سود، بسیاری از محققان مانند دینگ و زانگ (۲۰۰۷)، برای سنجش تمرکز مالکیت، بزرگ‌ترین سهامدار را در نظر گرفتند؛ بوتان (۲۰۰۵) بر درصد سهام در دست ۲۰ سهامدار بزرگ توجه کرده است؛ لویز ایتاریگا و ساناهافمن (۲۰۰۵) از پنج سهامدار بزرگ استفاده کردند و لیو و لیو (۲۰۰۷) مالکیت دومین تا دهمین سهامدار را برای سنجش تمرکز مالکیت مد نظر قرار دادند. نوع مالکیت متمرکز در مطالعات مذکور، موجب کسب نتایج ناهمگون درباره تأثیر مالکیت متمرکز و مدیریت سود شده است. برای مثال، ولوری و جنکینز (۲۰۰۶) با در نظر گرفتن سایر گروه‌های سهامدار (به استثنای بزرگ‌ترین سهامدار)، به ارتباط مثبت میان تمرکز مالکیت و مدیریت سود دست یافتند؛ درحالی که عبدالجلیل و عبدالرحمان (۲۰۱۰) با تأکید بر بزرگ‌ترین سهامدار، ارتباطی منفی میان دو متغیر مذکور گزارش کردند. بنابراین با در نظر گرفتن نوع تمرکز مالکیت به‌مثابه عاملی برای ایجاد تضاد میان نتایج، فرضیه پنجم پژوهش به شرح زیر مطرح می‌شود:

فرضیه پنجم: نوع تمرکز مالکیت، موجب تعدیل ارتباط بین متغیر تمرکز مالکیت و مدیریت سود می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

مطابق با هدف پژوهش مبنی بر بررسی، ترکیب و ادغام نتایج متناقض مطالعات متعدد انجام گرفته در زمینه تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، این پژوهش از روش فراتحلیل برای دستیابی به نتیجه‌ای واحد و شناسایی متغیرهای تعدیل کننده روابط میان متغیرهای پژوهش استفاده می‌کند. روش فراتحلیل به مثابه روش مرور کمی، به منظور ترکیب نتایج مطالعات همبستگی با پرسش‌های پژوهشی یکسان درباره موضوعی واحد و کسب نتیجه واحد، اجرا می‌شود (بذرافشان، ۱۳۹۲). گلاس، رئیس انجمن تحقیقات آموزشی آمریکا و بنیان گذار روش فراتحلیل، در تعریف این روش می‌گوید: «فرا تحلیل، تحلیل تحلیل‌هاست... تحلیل مجموعه بزرگی از نتایج مطالعات منفرد با هدف یکی کردن و ادغام یافته‌ها» (گلاس، ۱۹۷۶: ۳). روش فراتحلیل مکملی برای روش‌های سنتی مرور پژوهش‌ها (همچون مرور روایت‌گونه، روش شمارش آرا و روش ترکیب مقادیر احتمالات) محسوب می‌شود (انتظاری و مهری، ۱۳۹۲). این پژوهش از نوع پس‌رویدادی و همبستگی است و هدف اصلی آن، ادغام نتایج مطالعات انجام گرفته به منظور دستیابی به نتیجه‌ای تعمیم‌پذیر به تمام مطالعات با قلمرو زمانی متفاوت و تعیین دلایل وجود تضاد میان نتایج مطالعات، از طریق تعیین متغیرهای تعدیل کننده روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش است. یکی از اساسی‌ترین مفاهیم در ادبیات فراتحلیل، مفهوم اندازه اثر است. اندازه اثر به معنای میزان تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته است. اندازه اثر به دو دسته تقسیم می‌شود: اندازه اثر d و اندازه اثر r . تمام تحقیقات حسابداری انجام گرفته با روش فراتحلیل (احمد، چالمرز و خلیف، ۲۰۱۳)، از شاخص‌های همبستگی اندازه اثر استفاده کرده‌اند. در راستای دستیابی به هدف اصلی پژوهش و اجرای روش فراتحلیل، شاخص همبستگی اندازه اثر (r)، ابزار اصلی اجرای فراتحلیل در نظر گرفته شده است که به منظور بررسی روابط بین متغیرها، محاسبه و ارزیابی می‌شود.

جامعه و نمونه آماری

به منظور اجرای روش فراتحلیل، کلیه مطالعات انجام گرفته در زمینه موضوع این پژوهش با استفاده از کلیدواژه‌هایی همچون «مدیریت سود»، «اقدام تعهدی اختیاری»، «حاکمیت شرکتی»، «ساختار مالکیت»، «ساختار هیئت‌مدیره»، «مدیر ارشد اجرایی»، «استقلال و اندازه هیئت‌مدیره»، «مالکیت داخلی و نهادی» و «تمرکز مالکیت» از تارنمای مجله‌های خارجی

(مقاله های منتشر شده در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴) و پایگاه اینترنتی نشریه های علمی - پژوهشی داخلی (مقاله های منتشر شده طی سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳)، به مثابه جامعه آماری پژوهش شناسایی و جمع آوری شدند. در نهایت، از مجموع ۹۵ مطالعه جمع آوری شده، فقط مطالعاتی (با در نظر گرفتن مقاله های منتشر شده در مجله های معتبر^۱ برای مطالعات خارجی نمونه) که متغیر وابسته تمام آنها مدیریت سود بود و ضریب همبستگی خطی پیرسون بین این متغیر و هریک از متغیرهای حاکمیت شرکتی مد نظر در این پژوهش یا آماره دیگری که به ضریب همبستگی خطی پیرسون تبدیل شود را گزارش کرده اند، به روش سرشماری برای واحدهای آماری مورد مطالعه انتخاب شدند. این مجموعه از ۴۹ مطالعه انتخابی، مشتمل بر ۳۰ مطالعه خارجی و ۱۹ مطالعه داخلی شکل گرفت. نحوه انتخاب مطالعات نمونه در جدول ۱ مشاهده می شود.

جدول ۱. نحوه انتخاب مطالعات مدیریت سود برای انجام فراتحلیل

۹۵	تعداد مطالعات اولیه
۷۱	مجموع مطالعات خارجی
	معیارهای حذف مطالعات خارجی
۳۳	مقاله های چاپ شده در مجله هایی که از اعتبار زیادی برخوردار نبودند.
۴	مقاله هایی که ضریب همبستگی پیرسون یا آماره تبدیل پذیر به آن را گزارش نکرده اند.
۴	مقاله هایی که با متغیرهای موضوع پژوهش ارتباطی نداشتند.
۳۰	تعداد نهایی مطالعات خارجی
۲۴	تعداد اولیه مطالعات داخلی
	معیارهای حذف مطالعات داخلی
۳	مقاله هایی که ضریب همبستگی پیرسون یا آماره تبدیل پذیر به آن را گزارش نکرده اند.
۲	مقاله هایی که با متغیرهای موضوع پژوهش ارتباطی نداشتند.
۱۹	تعداد نهایی مطالعات داخلی
۴۹	نمونه نهایی

۱. در این نوشتار از مجله هایی با ضریب تأثیر (JCR) نمایه شده در پایگاه تامسون رویترز (ISI) و همچنین، صد مجله برتر در تارنمای رده بندی مجله های علمی (SJR) استفاده شده است.

متغیرهای پژوهش

در این پژوهش مدیریت سود (با شاخص اقلام تعهدی اختیاری) متغیر وابسته تعیین شده است و سازوکارهای حاکمیت شرکتی در دو گروه ساختار هیئت مدیره (مشمول بر استقلال و اندازه هیئت مدیره و دوگانگی مدیر ارشد اجرایی) و ساختار مالکیت (با متغیرهای مالکیت داخلی، تمرکز مالکیت و مالکیت نهادی)، متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند.

روش جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از جمع آوری داده‌های پژوهش (p-valueها و آماره‌های t و F یا کای دوی گزارش شده برای هریک از متغیرها در مطالعات نمونه) به روش کتابخانه‌ای، برای اجرای فراتحلیل طبقه‌بندی شدند. گام‌های پیموده شده برای اجرای فراتحلیل به شرح زیر است:

الف) حوزه‌ای برای اجرای فراتحلیل انتخاب شد که نتایج دوپهلوی و متضادی داشتند، سپس هدف و مسئله پژوهش براساس موضوع انتخابی تعریف شد.

ب) متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش به ترتیب ذکر شده در فوق تعیین شدند.

پ) مطالعات انجام گرفته مرتبط با هدف و موضوع پژوهش با در نظر گرفتن محدودیت‌های ذکر شده در جدول ۱، شناسایی و گردآوری شدند.

ت) p-valueها، آماره‌های t و F یا کای دوی گزارش شده از روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته هر یک از مطالعات استخراج شدند و برای یکسان سازی نتایج مطالعات نمونه، از طریق رابطه‌های ارائه شده لیپسی و ویلسون (۲۰۰۱) به اندازه‌های اثر (عناصر اساسی قلمرو فراتحلیل) تبدیل شدند. در این پژوهش، از ضریب همبستگی خطی پیرسون (r) بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و اقلام تعهدی اختیاری، به مثابه اندازه اثر استفاده شد. اندازه اثر، در واقع، میزان تأثیر هریک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. رابطه‌های مذکور به شرح زیرند (انتظاری و مهری، ۱۳۹۲: ۵۷ و ۵۸):

$$r = \frac{t}{\sqrt{t^2 + df}} \quad \text{رابطه ۱}$$

$$r = \sqrt{\frac{x^2}{n}} \quad \text{رابطه ۲}$$

$$r = \frac{\sqrt{F}}{\sqrt{F + n_1 + n_2 - 2}} \quad \text{رابطه ۳}$$

n حجم نمونه هریک از مطالعات را نشان می‌دهد.

ث) با توجه به نرمال نبودن اندازه اثرهای محاسبه شده (همان ضریب همبستگی پیرسون r)، در این مرحله Z فیشر (Z_r) معادل هریک از این ضرایب به کمک رابطه ۴ محاسبه می‌شود، سپس میانگین وزنی آنها (\bar{Z}_r) را از طریق رابطه ۵ به دست می‌آید.

$$Z_r = 0.5 \times \ln\left(\frac{1+r}{1-r}\right) \quad \text{رابطه ۴}$$

$$\bar{Z}_r = \frac{\sum_{i=1}^k (n_i - 3) \times z_{ri}}{\sum_{i=1}^k (n_i - 3)} \quad \text{رابطه ۵}$$

K حجم مطالعات مرتبط با هر متغیر و n_i حجم مطالعه نام است.

ج) با تعیین میانگین وزنی ضرایب همبستگی بین متغیرها، نوع و جهت روابط بین متغیرها در فاصله اطمینان مقتضی برآورد شد (رابطه ۶).

$$\bar{Z}_r - Z_{\alpha} \times \frac{\sigma(\bar{Z}_r)}{2} \leq Z_{\rho} \leq \bar{Z}_r + Z_{\alpha} \times \frac{\sigma(\bar{Z}_r)}{2} \quad \text{رابطه ۶}$$

چنانچه عدد به دست آمده صفر شود، ارتباط معناداری میان متغیر مستقل و وابسته نشان نمی‌دهد. در غیر این صورت، ارتباط مثبت یا منفی معنادار میان متغیرها نتیجه می‌شود. نکته حائز اهمیت اینکه به منظور تعیین میزان امکان ادغام مطالعات در دست بررسی برای دستیابی به نتیجه واحد، آزمون تجانس مطالعات از طریق رابطه ۷ اجرا می‌شود.

$$H = \sum_{i=1}^k (n_i - 3) \times (Z_{ri} - \bar{Z}_r)^2 \quad \text{رابطه ۷}$$

مراحل تعیین میزان تجانس ضرایب همبستگی بدین شرح است؛ ابتدا عدد H به دست آمده از رابطه ۷ با مقدار بحرانی جدول کای دو با درجه آزادی $(k - 1)$ مقایسه می‌شود. اگر عدد H کوچک‌تر از مقدار بحرانی جدول باشد، فرض متجانس بودن همبستگی‌ها تأیید می‌شود.

د) اگر مقدار H به دست آمده از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر باشد، فرض تجانس ضرایب رد می‌شود. در این صورت، مطالعات براساس متغیرهای کلیدی که احتمال می‌رود واریانس اندازه‌های اثر نمونه ناشی از آنها باشد، به زیر گروه‌هایی (همچون متغیرهای تعدیل کننده) تقسیم می‌شود و گام‌های ذکر شده فوق بار دیگر برای هریک از آنها به اجرا درمی‌آید، این کار تا جایی ادامه می‌یابد که میان مطالعات تجانسی ایجاد شود. به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش و تعیین متغیرهای تعدیل کننده روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش، به پیروی از طرح پژوهشی گارسیا - مکا و سانچز (۲۰۰۹) بدین گونه عمل می‌شود؛ فاصله اطمینان برآوردی از روابط میان هریک از متغیرهای مستقل پژوهش و مدیریت سود در سطح کل مطالعات با فاصله

اطمینان برآورد شده برای هر زیرگروه مقایسه می‌شود. چنانچه فاصله اطمینان زیرگروه‌ها، جهت رابطه به دست آمده از فاصله اطمینان برآوردی برای سطح کل مطالعات را تغییر دهد، آن زیرگروه متغیر تعدیل کننده روابط میان متغیر مستقل و وابسته پژوهش محسوب می‌شود.

یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از اجرای فراتحلیل بر کل نمونه آماری، شامل مطالعات داخلی و خارجی در جدول‌های جداگانه‌ای منعکس شده است. در هر جدول، نتایج فراتحلیل انجام گرفته بر کل مطالعات مرتبط با هر متغیر و نتایج مطالعات درون طبقات مرتبط با متغیرهای تعدیل کننده، به‌طور جداگانه گزارش شده است.

یافته‌های مرتبط با فرضیه اول تا سوم پژوهش

از کل ۴۹ مطالعه نمونه، ۲۶ مورد از آنها سازوکار استقلال هیئت مدیره را انتخاب کردند و به بررسی ارتباط آن با مدیریت سود پرداختند که نتایج فراتحلیل آنها در جدول ۲ آمده است. فاصله اطمینان منفی گزارش شده از این تعداد مطالعه (۰/۰۳۹- و ۰/۰۱۴-) و همچنین عدد منفی میانگین Z_r ، بیانگر ارتباط منفی معنادار بین استقلال هیئت مدیره و ارقام تعهدی اختیاری است. آزمون تجانس میان مطالعات با مقدار ۹۰/۲۱۹ ناهمگونی زیادی را نشان می‌دهد. در طبقه بندی انجام گرفته، فاصله اطمینان حاصل از نوع ارقام تعهدی اختیاری، شامل سرمایه در گردش (۰/۰۷۳- و ۰/۰۱۹-) و کل ارقام تعهدی (۰/۰۳۵- و ۰/۰۰۶-) و سایر مدل‌های استفاده شده در محاسبه این ارقام (۰/۱۲۵- و ۰/۰۶۵-)، ارتباط منفی معناداری را نشان می‌دهد و ارقام تعهدی علامت دار با فاصله اطمینان ۰/۰۴۹- و ۰/۰۰۲ و مدل‌های جونز با فاصله اطمینان ۰/۰۲۶- و ۰/۰۰۲، ارتباط منفی ضعیفی را بین استقلال هیئت مدیره و ارقام تعهدی اختیاری گزارش می‌دهند. مقایسه فاصله اطمینان زیرگروه‌های علامت و نوع مدل ارقام تعهدی با فاصله اطمینان برآوردی از سطح کل مطالعات مرتبط با استقلال هیئت مدیره، حاکی است مدل و علامت ارقام تعهدی انتخابی محقق، متغیر تعدیل کننده است، از این رو روابط میان استقلال هیئت مدیره و مدیریت سود را تعدیل می‌کند. لذا فرضیه‌های دوم و سوم پژوهش برای متغیر استقلال هیئت مدیره تأیید می‌شود. در طبقه نوع سیستم‌های حاکمیت شرکتی، مطالعات انجام گرفته با سیستم‌های آمریکایی - انگلیسی با فاصله اطمینان ۰/۰۶۵- و ۰/۰۲۳- و اقتصاد نوظهور با فاصله اطمینان ۰/۰۳۶- و ۰/۰۰۳-، ارتباط منفی را نشان می‌دهند. همچنین مطالعات انجام گرفته با سیستم اجتماعی حاکمیت شرکتی (۰/۱۰۲- و ۰/۰۰۴-)، ارتباط منفی ضعیفی را

گزارش می‌کند و نشان می‌دهد نوع سیستم حاکمیت شرکتی در روابط میان استقلال هیئت‌مدیره و مدیریت سود، نقش تعدیل‌کنندگی دارد؛ در نتیجه، فرضیه اول پژوهش نیز تأیید می‌شود.

جدول ۲. نتایج فراتحلیل مطالعات مرتبط با استقلال هیئت‌مدیره و مدیریت سود

متغیر	حجم نمونه	تعداد مطالعات	میانگین z	فاصله اطمینان ۹۵٪	آزمون تجانس	مقدار بحرانی
استقلال هیئت‌مدیره	N	K	\bar{z}_r	حد پایین حد بالا	H	
کل مطالعات استقلال هیئت‌مدیره	۲۴۰۰۳	۲۶	-۰/۰۲۷	-۰/۰۳۹ -۰/۰۱۴	۹۰/۲۱۹	۳۷/۶۲۵
زیرگروه‌های اقلام تعهدی						
اقلام تعهدی سرمایه در گردش	۵۴۶۳	۹	-۰/۰۴۶	-۰/۰۷۳ -۰/۰۱۹	۱۵/۴۸۷	۱۵/۵۰۷
کل اقلام تعهدی	۱۸۵۴۰	۱۷	-۰/۰۲۱	-۰/۰۳۵ -۰/۰۰۶	۷۲/۰۷۴	۲۶/۲۹۶
اقلام تعهدی علامت‌دار	۶۰۱۳	۱۱	-۰/۰۲۴	-۰/۰۴۹ ۰/۰۰۲	۲۴/۶۹۵	۱۸/۳۰۷
قدر مطلق اقلام تعهدی	۱۷۹۹۰	۱۵	-۰/۰۱۸	-۰/۰۳۲ -۰/۰۰۳	۶۸/۶۳۴	۲۳/۶۸۴
مدل‌های جونز	۱۹۷۴۲	۱۹	-۰/۰۱۲	-۰/۰۲۶ ۰/۰۰۲	۵۸/۹۶۱	۲۸/۸۶۹
سایر مدل‌ها	۴۲۶۱	۷	-۰/۰۹۵	-۰/۱۲۵ -۰/۰۶۵	۷/۱۵۷	۱۲/۵۹۱
زیرگروه‌های سیستم حاکمیت شرکتی						
آمریکایی - انگلیسی	۸۴۶۹	۱۰	-۰/۰۴۴	-۰/۰۶۵ -۰/۰۲۳	۴۳/۶۶۵	۱۶/۹۱۹
اجتماعی	۱۳۷۳	۲	-۰/۰۴۹	-۰/۱۰۲ ۰/۰۰۴	۱/۷۱۸	۳/۸۴۱
اقتصاد نوظهور	۱۴۱۶۱	۱۴	-۰/۰۰۲	-۰/۰۳۶ -۰/۰۰۳	۳۲/۹۵۳	۲۲/۳۶۲

نتایج فراتحلیل ۱۶ مطالعه نمونه‌ای که بر سازوکار اندازه هیئت‌مدیره و تأثیر آن بر مدیریت سود تمرکز کرده‌اند، در جدول ۳ آمده است. فاصله اطمینان به‌دست‌آمده از کل این مطالعات (۰/۰۳۸ - و ۰/۰۰۷ -)، ارتباط منفی معناداری را نشان می‌دهد. از آنجاکه آزمون تجانس بین مطالعات با مقدار ۸۱/۱۳۵ رد شده است، مطالعات به طبقات مختلف تقسیم شدند و فراتحلیل بار دیگر به اجرا درآمد. فاصله اطمینان منفی گزارش شده برای اقلام تعهدی اختیاری سرمایه در گردش، مدل‌های جونز استفاده‌شده و اقلام تعهدی علامت‌دار، مطابق با نتایج حاصل از کل مطالعات است، اما از آنجاکه فاصله اطمینان کل اقلام تعهدی (۰/۰۳۴ - و ۰/۰۰۱ -) و قدر مطلق این اقلام (۰/۰۳۳ - و ۰/۰۰۱ -) و همچنین سایر مدل‌های محاسبه اقلام تعهدی اختیاری (۰/۰۳۴ - و ۰/۰۴۷ -)، صفر به‌دست آمده است، ارتباط معناداری را گزارش نمی‌کند. با توجه به اینکه ویژگی‌های خاص متغیر وابسته پژوهش (همچون نوع، مدل و علامت اقلام تعهدی)، روابط گزارش شده در سطح کل مطالعات مرتبط با اندازه هیئت‌مدیره را تغییر می‌دهند،

ویژگی‌های مذکور، متغیر تعدیل کننده‌اند و عامل تضاد میان ۱۶ مطالعه مرتبط با اندازه هیئت مدیره محسوب می‌شوند. از این رو فرضیه‌های دوم و سوم پژوهش برای اندازه هیئت مدیره تأیید می‌شود. از دید نوع سیستم‌های حاکمیت شرکتی، ارتباط منفی معنادار گزارش شده سیستم آمریکایی - انگلیسی با فاصله اطمینان $-0/071$ و $-0/023$ و نبود ارتباط معنادار در سیستم‌های اجتماعی ($-0/039$ و $0/06$) و اقتصاد نوظهور ($-0/03$ و $0/014$)، نشان می‌دهد نوع این سیستم در مطالعات مرتبط با اندازه هیئت مدیره اثرگذار است و متغیر تعدیل کننده محسوب می‌شود. از این رو، فرضیه اول پژوهش نیز برای اندازه هیئت مدیره تأیید می‌شود.

جدول ۳. نتایج فرا تحلیل مطالعات مرتبط با اندازه هیئت مدیره و مدیریت سود

متغیر	حجم نمونه	تعداد مطالعات	میانگین Z	فاصله اطمینان ۹۵٪	آزمون تجانس	مقدار بحرانی
اندازه هیئت مدیره	N	K	\bar{Z}_r	حد پایین حد بالا	H	χ^2_{k-1}
کل مطالعات اندازه هیئت مدیره	۱۶۲۲۱	۱۶	$-0/022$	$-0/028$ $-0/007$	۸۱/۱۳۵	۲۴/۹۹۵
زیر گروه‌های اقلام تعهدی						
اقلام تعهدی سرمایه در گردش	۳۳۷۵	۵	$-0/046$	$-0/08$ $-0/012$	۳۳/۸۷۲	۹/۴۸۷
کل اقلام تعهدی	۱۲۸۴۶	۱۱	$-0/016$	$-0/034$ $0/001$	۴۴/۸۹۳	۱۸/۳۰۷
اقلام تعهدی علامت‌دار	۳۲۷۴	۶	$-0/048$	$-0/082$ $-0/013$	۴۲/۲۰۵	۱۱/۰۷۰
قدر مطلق اقلام تعهدی	۱۲۹۴۷	۱۰	$-0/016$	$-0/033$ $0/001$	۳۶/۳۳۴	۱۶/۹۱۹
مدل‌های جونز	۳۳۷۲	۱۳	$-0/027$	$-0/044$ $-0/011$	۷۴/۷۳۰	۲۱/۰۲۶
سایر مدل‌ها	۲۳۷۲	۳	$0/006$	$-0/034$ $0/047$	۴/۱۰۷	۵/۹۹۱
زیر گروه‌های سیستم حاکمیت شرکتی						
آمریکایی - انگلیسی	۶۶۹۰	۶	$-0/047$	$-0/071$ $-0/023$	۲۲/۸۰۴	۱۱/۰۷۰
اجتماعی	۱۵۷۷	۳	$0/01$	$-0/039$ $0/06$	۹/۹۹۰	۵/۹۹۱
اقتصاد نوظهور	۷۹۵۴	۷	$-0/008$	$-0/03$ $0/014$	۴۰/۹۱۰	۱۲/۵۹۱

ضمن بررسی، مشخص شد ۱۲ مورد از مطالعات نمونه، متغیر دوگانگی مدیر ارشد اجرایی را به نشانه یکی از سازوکارهای اثرگذار بر مدیریت سود، آزموده‌اند. نتایج حاصل از فرا تحلیل این دسته از مطالعات در جدول ۴ درج شده است. میانگین Z_r محاسبه شده برای کل مطالعات با مقدار $0/01$ نشان می‌دهد اغلب این مطالعات، ضریب همبستگی مثبتی بین دوگانگی نقش مدیر ارشد اجرایی و مدیریت سود گزارش کرده‌اند، اما از آنجاکه فاصله اطمینان ($-0/006$ و $0/026$) صفر محاسبه شده است، هیچ‌گونه ارتباط معناداری را بین این دو متغیر نشان نمی‌دهد. در اجرای

فرا تحلیل برای طبقه بندی انجام گرفته در مطالعات، به جز مطالعات اقلام تعهدی اختیاری سرمایه در گردش با فاصله $-0/002$ و $0/065$ که ارتباط مثبت ضعیفی را نشان می دهد، سایر طبقات در خصوص نوع و علامت اقلام تعهدی اختیاری و همچنین نوع سیستم حاکمیت شرکتی، هیچ گونه ارتباط معناداری را بین دوگانگی مدیر اجرایی و اقلام تعهدی اختیاری گزارش نکرده اند.

جدول ۴. نتایج فراتحلیل مطالعات مرتبط با دوگانگی مدیر ارشد اجرایی و مدیریت سود

متغیر	حجم نمونه	تعداد مطالعات	میانگین z	فاصله اطمینان ۹۵٪	آزمون تجانس	مقدار بحرانی
دوگانگی مدیر ارشد اجرایی	N	K	\bar{Z}_r	حد پایین حد بالا	H	χ^2_{k-1}
کل مطالعات دوگانگی مدیر ارشد اجرایی	۱۵۲۰۷	۱۲	-۰/۰۱	-۰/۰۰۶ ۰/۰۲۶	۲۱/۷۰۶	۱۹/۶۷۵
زیرگروه های اقلام تعهدی						
اقلام تعهدی سرمایه در گردش	۳۴۵۰	۵	۰/۰۳۱	-۰/۰۰۲ ۰/۰۶۵	۳/۳۶۸	۹/۴۸۷
کل اقلام تعهدی	۱۱۷۵۷	۷	۰/۰۰۴	-۰/۰۱۴ ۰/۰۲۲	۱۶/۴۰۷	۱۲/۵۹۱
اقلام تعهدی علامت دار	۲۲۵۱	۲	۰/۰۳۱	-۰/۰۱ ۰/۰۷۲	۱/۵۶۸	۳/۸۴۱
قدر مطلق اقلام تعهدی	۱۲۹۵۶	۱۰	۰/۰۰۸	-۰/۰۰۹ ۰/۰۲۵	۱۸/۵۸	۱۶/۹۱۹
مدل های جونز						
سایر مدل ها						
زیرگروه های سیستم حاکمیت شرکتی						
آمریکایی - انگلیسی	۷۱۲۵	۶	۰/۰۰۲	-۰/۰۲۱ ۰/۰۲۶	۱۴/۹۸۵	۱۱/۰۷۰
اجتماعی	۸۸۸	۱	۰/۰۴۳	-۰/۰۲۳ ۰/۱۰۹	.	.
اقتصاد نوظهور	۷۱۹۴	۵	۰/۰۱۴	-۰/۰۰۹ ۰/۰۳۷	۵/۲۳۵	۹/۴۸۷

از آنجا که فاصله اطمینان های نوع و علامت اقلام تعهدی اختیاری و نوع سیستم حاکمیت شرکتی، صفر به دست آمده است، ارتباط معناداری میان دوگانگی نقش مدیر ارشد اجرایی و مدیریت سود وجود ندارد. از این رو عوامل مذکور در روابط میان این دو متغیر نقش تعدیل کنندگی ندارند، در نتیجه فرضیه های اول، دوم و سوم پژوهش برای این متغیر رد می شود. آزمون تجانس نیز تنها در برخی از طبقات، همچون اقلام تعهدی اختیاری سرمایه در گردش (۳/۳۶۸)، اقلام تعهدی علامت دار (۱/۵۶۸) و سیستم اقتصاد نوظهور حاکمیت شرکتی (۵/۲۳۵) تأیید شده است که امکان ادغام مطالعات درون این طبقات را نشان می دهد.

با بررسی متغیرهای به کار رفته در هر یک از ۴۹ مطالعه نمونه، مشخص شد ۳۰ مطالعه از کل مطالعات بر سازوکار مالکیت نهادی تأکید کرده اند که برای نتیجه گیری کلی از این سازوکار و

تشخیص تأثیر آن بر اقلام تعهدی اختیاری و مدیریت سود، به اجرای فراتحلیل اقدام شد. جدول ۵ نتایج اجرای این فراتحلیل را نشان می‌دهد. در مجموع مطالعات، ارتباطی منفی با فاصله اطمینان $-0/03$ و $-0/06$ را بین دو متغیر گزارش کردند. در تعیین متغیرهای تعدیل کننده این رابطه، فراتحلیل انجام گرفته روی مطالعاتی که بر اقلام تعهدی اختیاری علامت‌دار ($-0/008$) و $(0/028)$ و سرمایه در گردش ($-0/052$ و $0/003$) تأکید کرده‌اند، ارتباط معناداری را گزارش نکردند. کل اقلام تعهدی اختیاری ($-0/03$ و $-0/003$) و قدرمطلق این اقلام ($-0/056$ و $-0/024$)، ارتباط منفی معنادار را نشان می‌دهد.

جدول ۵. نتایج فراتحلیل مطالعات مرتبط با مالکیت نهادی و مدیریت سود

متغیر	حجم نمونه	تعداد مطالعات	میانگین z	فاصله اطمینان ۹۵٪	آزمون تجانس	مقدار بحرانی
مالکیت نهادی	N	K	\bar{Z}_r	حد پایین حد بالا	H	X_{k-1}^2
کل مطالعات مالکیت نهادی	۲۷۱۰۴	۳۰	$-0/018$	$-0/03$ $-0/06$	۱۵۷/۹۹۳	۴۲/۵۵۶
زیر گروه‌های اقلام تعهدی						
اقلام تعهدی سرمایه در گردش	۵۰۵۱	۸	$-0/025$	$-0/052$ $0/003$	۴۰/۵۹۴	۱۴/۰۶۷
کل اقلام تعهدی	۲۲۰۵۳	۲۲	$-0/017$	$-0/03$ $-0/003$	۱۱۷/۱۳۴	۳۲/۶۷۰
اقلام تعهدی علامت‌دار	۱۱۹۲۵	۱۸	$-0/01$	$-0/008$ $0/028$	۱۰۶/۷۸۳	۲۷/۵۸۷
قدرمطلق اقلام تعهدی	۱۵۱۷۹	۱۲	$-0/04$	$-0/056$ $-0/024$	۳۴/۳۳۷	۱۹/۶۷۵
مدل‌های جونز	۲۳۶۶۷	۲۵	$-0/026$	$-0/039$ $-0/013$	۱۳۲/۴۴۷	۳۶/۴۱۵
سایر مدل‌ها	۳۴۳۷	۵	$0/036$	$0/003$ $0/07$	۱۳/۹۹۸	۹/۴۸۷
زیر گروه‌های سیستم حاکمیت شرکتی						
آمریکایی - انگلیسی	۱۶۰۸۸	۹	$-0/03$	$-0/046$ $-0/015$	۸۰/۵۹۴	۱۵/۵۰۷
اجتماعی	۷۶	۱	$-0/273$	$-0/503$ $-0/044$	۰	۰
اقتصاد نوظهور	۱۰۹۴	۲۰	$0/002$	$-0/017$ $0/02$	۶۶/۰۳	۳۰/۱۴۳

مطالعات انجام گرفته به کمک مدل‌های جونز، در مجموع، با فاصله اطمینان $-0/039$ و $-0/013$ ارتباط منفی معناداری را نشان می‌دهند و سایر مدل‌ها با فاصله اطمینان $0/003$ و $0/07$ ارتباط مثبتی گزارش می‌کنند. در نتیجه نوع، مدل و علامت تعهدی اختیاری، از متغیرهای تعدیل کننده روابط بین مالکیت نهادی و اقلام تعهدی اختیاری محسوب می‌شود و فرضیه‌های دوم و سوم پژوهش را تأیید می‌کند. از نظر نوع سیستم حاکمیت شرکتی، مطالعات انجام گرفته از طریق سیستم آمریکایی - انگلیسی با فاصله اطمینان $-0/046$ و $-0/015$ ارتباط منفی معناداری

دارند و مطالعات کشورهای با اقتصاد نوظهور با فاصله اطمینان $0/017 -$ و $0/02$ ارتباط معناداری را گزارش نکردند. مقایسه نتایج هر یک از سیستم‌های حاکمیتی با نتایج به دست آمده از فراتحلیل کل مطالعات مرتبط با مالکیت نهادی (۳۰ مطالعه)، نشان می‌دهد نوع سیستم حاکمیت شرکتی کشورهای مورد مطالعه، در روابط و نتایج حاصل اثرگذار است و نقش متغیر تعدیل کننده را ایفا می‌کند. در نتیجه فرضیه اول پژوهش برای متغیر مالکیت نهادی تأیید می‌شود.

جدول ۶. نتایج فراتحلیل مطالعات مرتبط با مالکیت داخلی و مدیریت سود

متغیر	حجم نمونه	تعداد مطالعات	میانگین Z	فاصله اطمینان ۹۵٪	آزمون تجانس	مقدار بحرانی
مالکیت داخلی	N	K	\bar{Z}_r	حد بالا حد پایین	H	α_{k-1}^2
کل مطالعات مالکیت داخلی	۲۵۱۰۹	۲۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۷ - ۰/۰۱۸	۸۳/۴۷۷	۳۱/۴۱۰
زیرگروه‌های اقلام تعهدی						
اقلام تعهدی سرمایه در گردش	۲۶۹۸	۴	۰/۰۱۴ -	۰/۰۵۱ - ۰/۰۲۴	۱۳/۰۹۹	۷/۸۱۴
کل اقلام تعهدی	۲۳۴۱۱	۱۷	۰/۰۰۸ -	۰/۰۰۵ - ۰/۰۲۱	۶۹/۲۶۴	۲۶/۲۹۶
اقلام تعهدی علامت‌دار	۱۰۸۰۸	۹	۰/۰۰۸ -	۰/۰۱۱ - ۰/۰۲۷	۴۲/۵۴۳	۱۵/۵۰۷
قدرمطلق اقلام تعهدی	۱۴۳۰۱	۱۲	۰/۰۰۴ -	۰/۰۱۳ - ۰/۰۲	۴۰/۸۲۶	۱۹/۶۷۵
زیرگروه‌های سیستم حاکمیت شرکتی						
آمریکایی - انگلیسی	۲۲۲۳۱	۱۳	۰/۰۱ -	۰/۰۰۳ - ۰/۰۲۳	۶۰/۱۷۹	۲۱/۰۲۶
اجتماعی	۲۸۰	۲	۰/۰۹۲ -	۰/۰۲۱ - ۰/۰۲۷	۴/۵۴۶	۳/۸۴۱
اقتصاد نوظهور	۲۵۹۸	۶	۰/۰۲۳ -	۰/۰۱۶ - ۰/۰۶۲	۱۳/۵۲۸	۱۱/۰۷۰
زیر گروه‌های مالکیت داخلی						
مالکیت مدیران و رؤسا	۵۹۴۱	۶	۰/۰۳ -	۰/۰۰۵ - ۰/۰۵۶	۲/۴۲۵	۱۱/۰۷۰
مالکیت هیئت‌مدیره	۴۶۱۰	۴	۰/۰۱ -	۰/۰۱۹ - ۰/۰۳۸	۵/۳۸	۷/۸۱۴
مالکیت مدیر اجرایی	۱۴۵۵۸	۱۱	۰/۰۰۷ -	۰/۰۲۴ - ۰/۰۰۹	۶۲/۷۱۲	۱۸/۳۰۷

جدول ۶ نتایج فراتحلیل ۲۱ مطالعه از کل مطالعات نمونه را نشان می‌دهد که به بررسی تأثیر مالکیت داخلی بر مدیریت سود پرداخته‌اند. فراتحلیل انجام گرفته برای این مطالعات، ارتباط معناداری را بین مالکیت داخلی و اقلام تعهدی اختیاری با فاصله اطمینان $0/007 -$ و $0/018$ گزارش می‌کند. در طبقه‌بندی انجام گرفته، به جز مطالعاتی با سیستم آمریکایی - انگلیسی که ارتباط مثبت ضعیفی را با فاصله اطمینان $0/003 -$ و $0/023$ گزارش کردند، مطالعات سایر طبقات به هیچ گونه ارتباط معناداری دست نیافتند. این نتایج نشان می‌دهد نوع، علامت و مدل‌های متفاوت اقلام تعهدی اختیاری و انواع مختلف سیستم‌های حاکمیت شرکتی، موجب تعدیل روابط

میان مالکیت داخلی و ارقام تعهدی اختیاری نمی‌شود، در نتیجه فرضیه‌های اول، دوم و سوم برای متغیر مالکیت داخلی رد می‌شود.

جدول ۷. نتایج فرا تحلیل مطالعات مرتبط با تمرکز مالکیت و مدیریت سود

متغیر	حجم نمونه	تعداد مطالعات	میانگین Z	فاصله اطمینان ۹۵%	آزمون تجانس	مقدار بحرانی
تمرکز مالکیت	N	K	\bar{Z}_r	حد پایین حد بالا	H	χ^2_{k-1}
کل مطالعات تمرکز مالکیت	۱۷۵۷۳	۱۶	-۰/۰۰۹	-۰/۰۰۶ -۰/۰۲۴	۷۱/۵۹۶	۲۴/۹۹۵
زیر گروه‌های ارقام تعهدی						
ارقام تعهدی سرمایه در گردش	۱۷۹۰	۵	-۰/۰۴۷	-۰/۰۹۳ -۰/۰۰۲	۱۴/۲۸۲	۹/۴۸۷
کل ارقام تعهدی	۱۵۷۸۳	۱۱	-۰/۰۱۵	-۰/۰۰۲ -۰/۰۳۱	۵۱/۱۶	۱۸/۳۰۷
ارقام تعهدی علامت‌دار	۲۷۷	۷	-۰/۰۷۳	-۰/۱۱۶ -۰/۰۴	۴۱/۶۵۱	۱۲/۵۹۱
قدر مطلق ارقام تعهدی	۱۴۸۶۶	۹	-۰/۰۲۵	-۰/۰۰۹ -۰/۰۴۱	۵/۷۵۸	۱۵/۵۰۷
مدل‌های جونز	۱۵۱۱۶	۱۲	-۰/۰۱	-۰/۰۰۶ -۰/۰۲۶	۵۵/۹۹۲	۱۹/۶۷۵
سایر مدل‌ها	۲۴۵۷	۴	-۰/۰۰۴	-۰/۰۳۵ -۰/۰۴۴	۱۵/۵۳۹	۷/۸۱۴
زیر گروه‌های سیستم حاکمیت شرکتی						
آمریکایی - انگلیسی	۴۸۲۸	۳	-۰/۰۱۹	-۰/۰۰۹ -۰/۰۴۸	۲۱/۴۸۵	۵/۹۹۱
اجتماعی	۲۰۴	۱	-۰/۰۲۰۶	-۰/۳۴۴ -۰/۰۶۷	۰	۰
اقتصاد نوظهور	۱۲۵۴۱	۱۲	-۰/۰۰۹	-۰/۰۰۹ -۰/۰۲۶	۴۰/۳۲۶	۱۹/۶۷۵
زیر گروه‌های تمرکز مالکیت						
بزرگ‌ترین سهامدار	۸۸۱۱	۴	-۰/۰۱۷	-۰/۰۰۴ -۰/۰۳۷	۲/۷۹۶	۷/۸۱۴
سایر سهامداران	۸۷۶۲	۱۲	-۰/۰۰۲	-۰/۰۱۹ -۰/۰۲۳	۶۷/۸۰۹	۱۹/۶۷۵

با توجه به نتایج گزارش شده در جدول ۷، فرا تحلیل ۱۶ مطالعه که به بررسی ارتباط بین تمرکز مالکیت و ارقام تعهدی اختیاری پرداختند، نشان می‌دهد با فاصله اطمینان $-۰/۰۰۶$ و $۰/۰۲۴$ ، ارتباط معناداری بین این دو متغیر وجود ندارد. نتایج فرا تحلیل مطالعات با ارقام تعهدی اختیاری سرمایه در گردش ($-۰/۰۹۳$ و $-۰/۰۰۰۲$) ایجاد ارتباط منفی را نشان می‌دهد و مطالعات با کل ارقام تعهدی ($-۰/۰۰۰۲$ و $۰/۰۳۱$) ارتباط مثبت ضعیفی را گزارش می‌کند. در طبقاتی که به مدل‌های جونز و سایر مدل‌ها اختصاص دارد، هیچ‌گونه ارتباط معناداری دیده نمی‌شود. از آنجاکه نوع ارقام تعهدی به تغییر نتایج حاصل از فرا تحلیل کل ۱۶ مطالعه مرتبط با تمرکز

مالکیت منجر شده است، متغیر تعدیل کننده محسوب می شود، اما نوع مدل اتخاذی برای محاسبه ارقام تعهدی اختیاری، هیچ تأثیری بر رابطه به دست آمده از کل مطالعات ندارد، به همین دلیل متغیر تعدیل کننده نخواهد بود. در نتیجه فرضیه دوم پژوهش (فقط برای نوع ارقام تعهدی اختیاری) تأیید می شود. فراتحلیل مطالعات با ارقام تعهدی اختیاری علامت دار، ارتباط منفی را با فاصله $-0/116$ و $-0/04$ گزارش می کند؛ در حالی که فراتحلیل مطالعات با قدرمطلق ارقام تعهدی اختیاری، برقراری ارتباط مثبت را ($0/09$ و $0/041$) بین دو متغیر نشان می دهد؛ به این معنا که استفاده از ارقام تعهدی علامت دار یا قدرمطلق این ارقام، بر روابط میان تمرکز مالکیت و ارقام تعهدی اختیاری اثرگذار است و متغیر تعدیل کننده محسوب می شود. در نتیجه فرضیه سوم پژوهش برای تمرکز مالکیت تأیید می شود. نتایج حاصل از فراتحلیل انواع سیستم حاکمیت شرکتی نیز، ارتباط معناداری را نشان نمی دهد، در نتیجه نوع سیستم حاکمیتی، متغیر تعدیل کننده نیست و فرضیه اول را رد می کند.

یافته های مرتبط با فرضیه های چهارم و پنجم پژوهش

به منظور آزمون فرضیه چهارم پژوهش، کل مطالعات مرتبط با مالکیت داخلی به سه دسته مالکیت مدیران و رؤسا، مالکیت هیئت مدیره و مالکیت مدیریتی تقسیم شدند و دوباره فراتحلیل برای هر یک از این طبقات اجرا شد. نتایج (جدول ۶) به دست آمده برای کل مطالعات با فاصله اطمینان $-0/007$ و $0/018$ ، ارتباط معناداری میان مالکیت داخلی و مدیریت سود نشان نمی دهد، اما مطالعاتی که بر مالکیت مدیران و رؤسا تأکید داشتند، در مجموع ارتباط مثبت معناداری با فاصله اطمینان $0/005$ و $0/056$ بین این نوع مالکیت داخلی و ارقام تعهدی اختیاری گزارش کردند. از سویی، در دو نوع دیگر مالکیت داخلی ارتباط معناداری مشاهده نشده است. بنابراین نوع مالکیت داخلی بر ارتباط بین مالکیت داخلی و ارقام تعهدی اختیاری گزارش شده از کل مطالعات مرتبط با مالکیت داخلی، اثرگذار است و در نقش متغیر تعدیل کننده عمل می کند. در نتیجه فرضیه چهارم پژوهش تأیید می شود.

به منظور آزمون فرضیه پنجم پژوهش و بررسی تأثیر نوع تمرکز بر ارتباط بین تمرکز و ارقام تعهدی اختیاری، فراتحلیل در دو سطح تمرکز، یعنی بزرگترین سهامدار و سایر سهامداران، انجام شد. نتایج (جدول ۷) همچنان ارتباط معناداری را نشان نداد؛ زیرا فاصله اطمینان آنها، همانند فاصله اطمینان حاصل از کل مطالعات مرتبط با متغیر تمرکز مالکیت، صفر به دست آمده است. بنابراین، نوع تمرکز متغیر تعدیل کننده نیست و فرضیه پنجم پژوهش رد می شود. آزمون تجانس نیز، به استثنای مطالعات با قدر مطلق ارقام تعهدی اختیاری و تمرکز از نوع بزرگترین سهامدار، رد شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج فراتحلیل استقلال هیئت‌مدیره و مدیریت سود، در مجموع ارتباطی منفی میان این دو متغیر را نشان می‌دهد. از سویی علامت و مدل ارقام تعهدی اختیاری و نوع سیستم حاکمیتی، متغیر تعدیل‌کننده روابط میان آنها محسوب می‌شود؛ در حالی که گارسیا - مکا و سانچز - بالستا (۲۰۰۹) بین متغیرهای مذکور ارتباط معناداری را مشاهده نکردند و نوع سیستم حاکمیتی را متغیر تعدیل‌کننده دانستند.

در مجموع، نتایج فراتحلیل اندازه هیئت‌مدیره و مدیریت سود، میان این دو متغیر ارتباط منفی را گزارش می‌دهد و در این رابطه نوع، مدل و علامت ارقام تعهدی اختیاری و نوع سیستم حاکمیت شرکتی نقش متغیرهای تعدیل‌کننده را ایفا می‌کنند که با نتایج پژوهش گارسیا - مکا و سانچز - بالستا (۲۰۰۹) مطابقت دارد. نتایج به‌دست‌آمده از فراتحلیل دوگانگی مدیر ارشد اجرایی و مدیریت سود، حاکی است ارتباط معناداری میان دو متغیر وجود ندارد؛ به‌گونه‌ای که هیچ‌یک از عوامل بررسی‌شده، متغیر تعدیل‌کننده روابط میان آن دو محسوب نمی‌شوند که این یافته‌ها نیز با نتایج پژوهش گارسیا - مکا و سانچز - بالستا مطابقت دارد.

نتایج فراتحلیل مالکیت نهادی و مدیریت سود، ارتباط منفی معناداری میان دو متغیر گزارش داد که نوع، مدل و علامت ارقام تعهدی اختیاری و نوع سیستم حاکمیت شرکتی در نقش متغیر تعدیل‌کننده روابط میان دو متغیر عمل کردند؛ در حالی که گارسیا - مکا و سانچز - بالستا (۲۰۰۹) این ارتباط معنادار را رد کردند و علامت ارقام تعهدی را متغیر تعدیل‌کننده آنها دانستند.

بر اساس نتایج فراتحلیل مالکیت داخلی و مدیریت سود، ارتباط معناداری میان دو متغیر مذکور وجود ندارد و هیچ‌یک از عوامل بررسی‌شده موجب تعدیل روابط آن دو نمی‌شود؛ در حالی که گارسیا - مکا و سانچز - بالستا (۲۰۰۹)، نوع مالکیت داخلی را متغیر تعدیل‌کننده مالکیت داخلی و مدیریت سود معرفی کردند.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از فراتحلیل، ارتباط معناداری میان تمرکز مالکیت و مدیریت سود وجود ندارد و نوع و علامت ارقام تعهدی اختیاری موجب تعدیل روابط میان این دو متغیر می‌شود؛ در حالی که گارسیا - مکا و سانچز - بالستا (۲۰۰۹)، هیچ‌یک از عوامل مذکور را متغیر تعدیل‌کننده معرفی نکردند.

براساس یافته‌های پژوهش حاضر، محققان می‌توانند با در نظر گرفتن متغیرهای تعدیل‌کننده و اثرگذار شناسایی‌شده این پژوهش، روش‌ها و مدل‌های اجرای پژوهش خود را به‌گونه‌ای انتخاب کنند که ضمن کنترل تأثیر این نوع متغیرها، نتایج دقیقی از روابط میان متغیرهای اصلی گزارش دهند و با توجه به وجود یا نبود رابطه میان متغیرهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود،

متغیرهای مرتبط و اثرگذار بر مدیریت سود را برای بررسی‌های آتی خود انتخاب کنند. به‌منظور جمع‌بندی کلی برای تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، پیشنهاد می‌شود نتایج حاصل از تأثیر سازوکارهای دیگری همچون استقلال کمیته حسابرسی بر مدیریت سود، از طریق روش فراتحلیل بررسی شود. همچنین اجرای فراتحلیل برای مطالعات انجام‌گرفته درباره موضوع پژوهش حاضر در دو سطح متفاوتی همچون مدل درون‌سازمانی و مدل برون‌سازمانی از حاکمیت شرکتی و مقایسه نتایج آنها، برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود.

References

- Abdul Jalil, A. & Abdul Rahman, R. (2010). Institutional investors and earnings management: Malaysian evidence. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 8 (2): 110-127.
- Abdul Rahman, R. & Mohamed Ali, F. H. (2006). Board, audit committee, culture and earnings management: Malaysian evidence. *Managerial Auditing Journal*, 21 (7): 783-804.
- Agai, M. & Chalaki, P. (2009). The relationship between the characteristics of corporate governance and earnings management in listed companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting Research*, 1 (4): 54-77. (in Persian)
- Ahmed, K., Chalmers, K. & Khelif, H. (2013). A meta-analysis of IFRS adoption effects. *The International Journal of Accounting*, 48(2): 173-217.
- Ahmadpor, A., Malekian, A. & Kordtabar, H. (2009). Effect of non-responsible managers and institutional investors in the behavior of earnings management. *Journal of Accounting Research*, 3: 68-87. (in Persian)
- Alves, S. (2011). The effect of the board structure on earnings management: evidence from Portugal. *Journal of Financial Reporting & Accounting*, 9 (2): 141-160.
- Armstrong, C.S., Guay, W.R. & Weber, J.P. (2010). The role of information and financial reporting in corporate governance and contracting. *Journal of Accounting and Economics*, 50 (2-3): 179-234.
- Bazrafshan, A. (2013). The methodology of Meta-Analysis in accounting: Introduction, necessities and applications. *Eleventh national conference of accounting*, 17 & 18 of May, Ferdowsi university of Mashhad. (in Persian)

- Bowen, R., Rajgopal, S. & Venkatachalam, M. (2008). Accounting discretion, corporate governance and firm performance. *Working Paper SSRN*, University of Washington.
- Bradbury, M., Mak, Y. & Tan, S. (2006). Board characteristics, audit committee characteristics, and abnormal accruals. *Pacific Accounting Review*, 18 (2): 47-68.
- Chen, J. J. & Zhang, H. (2012). The Impact of the Corporate Governance Code on Earnings Management—Evidence from Chinese Listed Companies. *European Financial Management*, 20 (3): 596-632.
- Cheng, Q. & Warfield, T. (2005). Equity incentives and earnings management. *The Accounting Review*, 80 (2): 441-477.
- Cornett, M., Marcus, A., Saunders, A. & Tehranian, H. (2006). Earnings management, corporate governance, and true financial performance. *Working Paper*, Southern Illinois University, Carbondale, IL.
- Cornett, M., Marcus, A. & Tehranian, H. (2008). Corporate governance and pay-for-performance: The impact of earnings management. *Journal of Financial Economics*, 87 (2): 357-373.
- Davidson, R., Goodwin-Stewart, J. & Kent, P. (2005). Internal governance structures and earnings management. *Accounting and Finance*, 45 (2): 241-267.
- Dechow, P., Sloan, R., Sweeney, A. (1995). Detecting earnings management. , 70 (2): 193-225.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G. & Sweeney, A. P. (1996). Causes and consequences of earnings manipulation: An analysis of firms subject to enforcement actions by the SEC. *Contemporary Accounting Review*, 13(1): 1-36.
- Denis, D. & McConnell, J. (2003). International corporate governance. *Journal of financial and Quantitative Analysis*, 38 (1): 1-36.
- Dimitropoulos, P. E. & Asteriou, D. (2010). The effect of board composition on the informativeness and quality of annual earnings: Empirical evidence from Greece. *Research in International Business and Finance*, 24 (2): 190-205.
- Ding, Y., Zhang, H. & Zhang, J. (2007). Private vs. state ownership and earnings management: Evidence from Chinese listed companies. *Corporate Governance: An International Review*, 15(2): 223-238.

- Ebrahim, A. (2007). Earnings management and board activity: an additional evidence. *Review of Accounting and Finance*, 6 (1): 42-58.
- Ebrahimi Kordlar, A. & Hasani Azar Dariani, E. (2006). Review of Earnings Management at initial public offering (IPO) in companies listed in Tehran Stock Exchange. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 13(3): 3-23. (in Persian)
- Emamgholipour, M., Bagheri, S. M. B., Mansourinia, E. & Arabi, A. M. (2013). A study on relationship between institutional investors and earnings management: Evidence from the Tehran Stock Exchange. *Management Science Letters*, 3(4): 1105-1112.
- Entezari, A. & Mehri, N. (2013). An Introduction to Meta-Analysis. first editon. Tehran: Jameeshenasan. (in Persian)
- Esta, S. (2011). Investigation of the relationship between ownership structure and earnings management. *Journal of Financial Accounting*, 3 (2): 93-106. (in Persian)
- Feizabadi, A. & Hashi, A. (2013). The impact of board composition on the information content and the earnings quality of companies listed in Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting Knowledge*, 4 (13): 105-127. (in Persian)
- Firth, M., Fung, M. Y., Rui, O. M. (2007). Ownership, two-tier board structure, and the informativeness of earnings- Evidence from China. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(4): 463-496.
- Gabrielsen, G., Gramlich, J. & Plenborg, T. (2002). Managerial ownership, information content of earnings, and discretionary accruals in a non-US setting. *Journal of Business, Finance and Accounting*, 29(7 - 8): 967-988.
- Garcia-Meca, E. & Sánchez-Ballesta, J. P. (2009). Corporate Governance and Earnings Management: A Meta-Analysis. *Corporate Governance: An International Review*, 17(5): 594-610.
- Gillan, S. L. (2006). Recent Developments in Corporate Governance: An Overview. *Journal of Corporate Finance*, 12(3): 381-402.
- Glass, L. V. (1976). Primary, Secondary and Meta-Analysis. *Educational Research*, 5(10): 3-8.
- Gul, F.A., Chen, C. J. P. & Tsui, J. S. L. (2003). Discretionary accounting accruals, managers' incentives, and audit fees. *Contemporary Accounting Research*, 20(3): 441-464.

- Hasas Yeganeh, Y., Sheri, S. & Khosronejad, H. (2008). The relationship between corporate governance mechanisms, leverage, firm size and earnings management. *Experimental study of financial accounting*, 24(4): 79-116. (in Persian)
- Hutchinson, M. R., Percy, M. & Erkurtoglu, L. (2008). An investigation of the association between corporate governance, earnings management and the effect of governance reforms. *Accounting Research Journal*, 21(3): 239-262.
- Jaggi, B. & Leung, S. (2007). Impact of family dominance on monitoring of earnings management by audit committees: Evidence from Hong Kong. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 16(1): 27-50.
- Jaggi, B., Leung, S. & Gul, F. (2009). Family control, board independence and earnings management: Evidence based on Hong Kong firms. *Journal of Accounting Public Policy*, 28(4): 281-300.
- Jiraporn, P. & Gleason, K. C. (2006). *Delaware incorporation and earnings management: An empirical analysis*. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=950692>.
- Kashanipor, M., Ahmadpor, A. & Bagerpor, M. (2010). The relationship between short-term and long-term institutional investors and increasing earnings management of firms. *Journal of Accounting*, 1 (3): 7-29. (in Persian)
- Khodamipour, A., khorshidi, A. R., Shirzad, A. (2013). The Impact of Disclosure Quality on the Various Earnings Management. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 20 (4): 21-38. (in Persian)
- Klein, A. (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*, 33 (3): 375-400.
- Koh, P. (2003). On the association between institutional ownership and aggressive corporate earnings management in Australia. *British Accounting Review*, 35 (2): 105-128.
- Koh, P. (2007). Institutional investor type, earnings management, and benchmark beaters. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(3): 267-299.
- Lipsey, M.W. & Wilson, D. B. (2001). Practical meta-analysis. *Applied Social Research Methods*, 49: 1-247.

- Liu, Q. & Lu, Z. (2007). Corporate governance and earnings management in the Chinese listed companies: A tunneling perspective. *Journal of Corporate Finance*, 13 (5): 881-906.
- Marra, A., Mazzola, P. & Prencipe, A. (2011). Board Monitoring and Earnings Management Pre- and Post-IFRS. *The International Journal of Accounting*, 46 (2): 205-230.
- MashaieKh, SH. & Esmaili, M. (2006). The relationship between earnings quality and some aspects of governance in listed companies in Iran. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 13(3): 25-44. (in Persian)
- Mashayekhi, B. & Safari, M. (2006). Cash flow from operations and earnings management of listed companies in Tehran Stock Exchange. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 13(2): 35-54. (in Persian)
- Mehrini, S. & Bageri, B. (2009). Effect of free cash flow and institutional shareholders on earnings management in listed companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting Research*, 1(2): 50-71. (in Persian)
- Mehrani, S., Forogi, D., Kordtabar, H., Rasaian, A. (2011). The effect of corporate governance tools in reducing the earnings management. *Process of Development management*, 24 (76): 52-87. (in Persian)
- Mehrani, S., Karami, G. & Eskandari, H. (2010). The relationship between institutional investors and quality of financial reporting. *Journal of Advances in Accounting*, 2 (1): 227-249. (in Persian)
- Millar, C., Eldomiaty, T., Choi, C. & Hilton, B. (2005). Corporate governance and institutional transparency in emerging markets. *Journal of Business Ethics*, 59 (1 - 2): 163-174.
- Mojtahedzadeh, V. & Asna Ashari, H. (2012). Relationship between Earnings Quality and Corporate Governance and regulations in the state-owned enterprises were privatized through privatization. *Accounting Studies*. 4 (15): 42-59. (in Persian)
- Mojtahedzadeh, V. & Babai, Z. (2012). The impact of the independent audit quality on earnings management and the cost of equity capital. *Empirical research in accounting*, 2 (4): 9-28. (in Persian)
- Moradzadehfard, M. & Babai, S. (2010). The impact of institutional investors on earnings management of firms listed in Tehran Stock Exchange. *Accounting Studies*, 26: 93-113. (in Persian)

- Moradzadehfard, M., Nazemi, M., Golami, R. & Farzani, H. (2009). Investigation of the relationship between institutional ownership and earnings management in companies listed in Tehran Stock Exchange. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 16 (55): 85-98. (in Persian)
- Moradzadehfard, M., Zarezadeh, M. & Taker, R. (2013). The impact of Board Bonus and institutional ownership on earnings management in the companies listed in Tehran Stock Exchange. *Journal of Stock Exchange*, 5 (18): 152-137. (in Persian)
- Nabavi, A., Metan, M. & Nasr Allihi, M. (2012). The relationship between institutional shareholders and earnings management of listed companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Management*, 9(25): 65-74. (in Persian)
- Nam, I. C., Y. Kang and J. Kim. (1999). Comparative corporate governance trends in Asia. *OECD, Conference on Corporate governance in Asia: A comparative perspectives*, Seoul, 3-5 March.
- Njah, M. & Jarboui, A. (2013). Institutional investors, corporate governance, and earnings management around merger: evidence from French absorbing firms. *Journal of Economics Finance and Administrative Science*, 18(35): 89-96.
- Noravesh, A. & hosseini, A. (2009). Exploring the Relationship between Disclosure Quality (reliability and timeliness) and Earnings Management. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 16 (55): 117-134. (in Persian)
- Park, Y. W. & Shin, H. H. (2004). Board composition and earnings management in Canada. *Journal of Corporate Finance*, 10 (3): 431-457.
- Peasnell, K. V., Pope, P. F. & Young, S. (2005). Board monitoring and earnings management: Do outside directors influence abnormal accruals? *Journal of Business, Finance and Accounting*, 32(7- 8): 1311-1346.
- Ramadan, Z. (2012). The Impact of Institutional Investors on Firms Accounting Flexibility: Evidence from Jordan. *International Journal of Economics and Finance*, 4 (6): 141-148.
- Rudposhti, F., Heibati, F., Talebnia, G. & Nabavi, A. (2012). Determine the effect of corporate governance mechanisms on earnings management in Tehran Stock Exchange. *Journal of Management Accounting*, 5 (12): 79-100. (in Persian)

- Sajadi, H., Taker, R. & Mahmudi, A. (2011). The relationship between institutional investors and quality. *Accounting Studies*, 29: 115-137. (in Persian)
- Sani Mohamad, M., Abdul Rashid, H. & Shawtari, F. (2012). Corporate governance and earnings management in Malaysian government linked companies. *Asian Review of Accounting*, 20 (3): 241-258.
- Sarlak, N. & Akbari, M. (2013). Relationship between Related Party Transactions and Earnings Management. *The Iranian Accounting & Auditing Review*, 20 (4): 77-92. (in Persian)
- Siregar, S. & Utama, S. (2008). Type of earnings management and the effect of ownership structure, firm size, and corporate governance practices: Evidence from Indonesia. *The International Journal of Accounting*, 43: 1-27.
- Velury, U. & Jenkins, D. S. (2006). Institutional ownership and the quality of earnings. *Journal of Business Research*, 59(9): 1043-1051.
- Warfield, T., Wild, J. & Wild, K. (1995). Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 20(1): 61-91.
- Yeo, G. H. H., Tan, P., Ho, K. W. & Chen, S. S. (2002). Corporate ownership structure and the informativeness of earnings. *Journal of Business Finance and Accounting*, 29(7 - 8): 1023-1046.